

Да доктара — без сарамлівасці і бар'ераў

У клінічным радзільным доме Мінскай вобласці з'явілася гінекалагічнае крэсла, адаптаванае пад патрэбы жанчын з інваліднасцю. Так у Беларусі стартаваў праект па паляпшэнні паслуг па падтрыманні рэпрадуктыўнага здароўя людзей з асаблівасцямі.

Абсталяванне закупляецца ў межах сумеснай ініцыятывы Фонду ААН у галіне народанасельніцтва і сеткі Глобальнага дагавора ААН у Беларусі, офісам якога з'яўляецца мясцовы сацыяльны фонд «Добра».

— Праект дапаможа атрымліваць медыцынскія паслугі не толькі жанчынам з інваліднасцю, але і тым, хто атрымаў траўму ці па стане здароўя не можа скарыстацца звычайным гінекалагічным крэслам, — кажа дырэктар мясцовага сацыяльнага фонду «Добра», дырэктар сеткі Глобальнага дагавора ААН у Беларусі Аляксандр СКРАБОЎСКІ. — Гэта першы крок у вялікім праекце і прыклад узаемадзейнення бізнесу, дзяржавы і міжнародных і лакальных некамерцыйных арганізацый.

— Без такога крэсла даводзілася адчуваць вялікі складанасці. Напрыклад, прасіць гагосці падняць ці зняць з крэсла падчас наведвання ўрача. Па зразумелых прычынах гэта выклікае дыскамфорт, — тлумачыць Міс свету — 2017 на інваліднай калясцы Аляксандра ЧЫЧЫКАВА. — Новае абсталяванне дасць магчымасць жанчынам з інваліднасцю без сарамлівасці наведваць доктара. Дасягненне безбар'ернага асяроддзя — важны крок на шляху развіцця любога грамадства.

Сучасныя гінекалагічныя крэслы, якія дазваляюць атрымліваць якасную медыцынскую дапамогу ў тым ліку і людзям з інваліднасцю, з часам будуць устаноўлены і ў іншых клініках — спачатку абласных, а затым і раённых.

У раддом — з «планам родаў»

Для чаго складаецца гэты дакумент?

Сацыяльны праект «Радзіны» запускае новую ініцыятыву для цяжарных — «План родаў» павышае ўпэўненасць у атрыманні станоўчага вопыту ў родах!» На рэсурсе planrodov.radziny.by можна знайсці ўсю неабходную інфармацыю: свае правы ў родах, шаблоны афіцыйных дакументаў у радзільны дом, паэтапныя крокі ўзаемадзейнення з медперсоналам, адказы экспертаў на распаўсюджаныя пытанні, рэальныя гісторыі беларусаў.

Паводле рэкамендацый Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, каб атрымаць станоўчы вопыт у родах, падчас паступлення ў радзільны дом цяжарным пажадана мець «план родаў» у абменнай картцы, які загадзя складзены і абмеркаваны з пацыентай.

«План родаў» — гэта спрошчаная назва афіцыйнай «Заявы аб уліку правоў і інтарэсаў у правядзенні родаў у радзільным доме». Гэты дакумент жанчына складае для найлепшай арганізацыі родаў ва ўстаноў аховы здароўя. Ён дазваляе ўзгадніць правы, патрэбы і інтарэсы жанчыны ў заканадаўча абгрунтаванай форме, павысіць узровень адказнасці жанчын, наладзіць камунікацыю з медыцынскімі работнікамі. Такім чынам, «план родаў» — цалкам легітымны дакумент, які можа напісаць і ўзгадніць любая жанчына, якой прагназуюцца няўскладненыя роды.

Трэба адзначыць, што «план родаў» ужо выкарыстоўваюць беларускія жанчыны і ў нашай краіне, і падчас родаў за мяжой. Карыстальнікі рэсурсу змогуць убачыць рэальныя гісторыі маці, маці-акушэрак, гінеколагаў, адвакатаў, доўлаў і іншых.

Задача гэтай ініцыятывы — расказаць, што існуе эфектыўны спосаб арганізаваць для сябе, малыша і медработнікаў роды ў радзільным доме найбольш прыдатным для кожнай жанчыны спосабам.

Алена КРАВЕЦ.

Друкуецца ў «Алесі»

Мы ведаем, як выглядае сучасная беларуска, а якой яна была ў старажытнасці? Якімі былі стасункі паміж людзьмі, ці шмат мы ў гэтым страцілі? Што можа расказаць пра жанчыну песня і танец? Чым адметная добрая жонка? Пра гэта сёння разважае музыкант Алесь СВІРСКІ, мастацкі кіраўнік беларускага народнага фальклорнага ансамбля «Вербіца» Палаца культуры Мінскага аўтамабільнага завода.

— **Найлепшыя якасці ў жанчыны...**

— Шчырыя вочы, гарачае сэрца і ўзаемнасць у стасунках.

— **Кажуць, што жанчына — гэта загадка...**

— Так, і задача мужчыны ўсё жыццё яе разгадаць. Напэўна, гэта магчыма, але, калі ўжо разгадаў, не трэба гэтага паказваць. (Усміхаецца.)

— **Што ні ў якім разе нельга казаць жанчыне?**

— Хлусню. Не трэба падманваць, бо страчваецца давер і павага, а менавіта яны — залог шчаслівых адносін.

— **Добрая жонка — якая?**

— Тая, што заўсёды цябе чакае, каханне якой ты заўжды адчуваеш, з ёю табе добра і хораша. І яна смачна гатуе. (Усміхаецца.) Хоць у наш час я не лічу, што месца жанчыны на кухні. Калі праз нейкія прычыны каханая не можа ці не хоча гатаваць, ці проста стамілася, я сам усё зраблю. Гэта мне не замінае, карона не падае. І калі трэба ў хаце прыбраць, нічога дзіўнага ў гэтым не бачу. А вось адпрасаваць штаны сабе можа толькі мужчына, таму гэтым займаюся выключна асабіста.

— **Калі б жанчыны былі музычным інструментам, то якім?**

— Самым дасканалым — голасам. Голас можа выказаць сум, радасць, непасрэднасць ці нейкія трывогі. Такі розны, універсальны, ён адлюстроўвае самыя разнастайныя пачуцці. Як і нашы жанчыны.

— **Вы працуеце ў калектыве, большую частку якога складаюць жанчыны. Ці ўзнікаюць у сувязі з гэтым якія-небудзь асаблівасці ў рабоце?**

— Узнікаюць. Прыемна працаваць. (Усміхаецца.) Мая каханая Вольга Ладуцкая таксама спявае ў нашым калектыве.

— **Гэта натхняе?**

— Напэўна, гэта больш яднае нас і ўзмацняе наша каханне. У паездках мы разам. Ёй няма хваляванняў, дзе я і чым заняты, ды і што тут казаць, няма прычын для рэўнасці. Яна — мая падтрымка, бо я кіраўнік, і бываюць моманты, калі мне неабходна дапамога блізкага чалавека.

— **Як па-вашаму, колькі жыве каханне?**

— Пакуль жыве чалавек. Гэта пачуццё нараджаецца,

Алесь СВІРСКІ:

«ПРЫГОЖАЕ ЦЕЛА ПАЛЮБІЦЬ ЛЁГКА, АЛЕ Ж ЯДНАЕ ДУША»

Народны аматарскі ансамбль «Вербіца» быў створаны ў 1979 годзе. У яго рэпертуары — аўтэнтчныя фальклор і сучасныя апрацоўкі, абрадавыя і лірычныя песні розных рэгіёнаў Беларусі. Арыентацыя на захаванне іх першароднага гучання і стылю выканання, імкненне зберагчы народныя традыцыі, абрады, танцы і мову беларускага народа — галоўнае творчае крэда калектыву. Акрамя спеўнай групы, у «Вербіцы» ёсць танцоры і музыкі (гармонік, цымбалы, скрыпка, кантрабас).

Ці некаторыя проста жывуць побач, без кахання, «дзеля дзяцей». Калі дзеці вырастуць, яны не ацэняць гэтага. Каб не жыць з болей штодзень, лепш сказаць «прабач» і адпусціць.

— **Як ставіцеся да рэўнасці?**

— Шмат чытаў пра гэта і шмат разважаў. Напэўна, у нейкай ступені рэўнасць мае права быць. Бо тады партнёр будзе адчуваць, што за яго нехта хвалюецца, перажывае. А калі чалавек не раўнуе, можна сказаць, што яму ўсё роўна. Ці гэта ўжо такі давер і ўпэўненасць. Але, як спяваў Высоцкі: «Не люблю ўпэўненасці сытай».

— **Як жанчыне даведацца, што мужчына сапраўды закаханы ў яе?**

— На мой погляд, каханне — гэта перш-наперш клопат пра чалавека. Калі мужчына кахае жанчыну, ён будзе хвалявацца, каб ёй было добра і ўтульна. І не толькі ў кветкава-цукерачны перыяд, а на працягу ўсяго жыцця. Гэта нават глыбей... Каханне — сёння гэта слова, на жаль, мае павярхоўны сэнс. Людзі сустракаюцца і — што тут хаваць — адразу разам жывуць. Пажылі — добра калі год! — «мы не

падыходзім адно аднаму». Гэта ўсё так лёгка. Чалавек, быццам матылёк, лётае з кветачкі на кветачку. Пры гэтым страчваецца нейкі глыбокі сэнс жыцця, узнікае звычайны спартыўны інтарэс, прага да нейкага параўнання партнёраў. А сапраўднае каханне — гэта клопат, павага, давер.

— **Ці ёсць рысы, па якіх можна вызначыць, што мужчына падыходзіць для сур'ёзных стасункаў?**

— Выхаванне мужчыны праяўляецца адразу. Таксама бачна, культурны, прыстойны ён ці не вельмі. Тое, які хлопец ставіцца да сваёй маці, адразу адлюстроўвае, як ён будзе ставіцца да сваёй жонкі. Гэта закладзена з дзяцінства. Калі ён не паважае сваю маці, не трэба думаць, што ён будзе паважаць іншых жанчын. Можна, толькі напачатку, а потым — «ведай сваё месца» ды і ўсё.

— **Што такое быць жанчынай?**

— Жанчына — гэта сусвет, космас, глыбіня. І безумоўна, такая жанчына, якая сама гэта разумее і правільна сябе падае, заслугоўвае вялікай павагі. З такой цікава. Напэўна, жанчынай быць цяжка, гэта вялікая праца. Сёння многія хочуць быць на ўзроўні з мужчынамі, што мае права быць. Толькі ў іх страчваецца нейкая жаночасць і пяшчота...

— **Каханне — гэта калі...**

— Адзін без аднаго не можа існаваць і дня.

Віталіна БАНДАРОВІЧ.

Фота з архіва

Алеся Свірскага.

КАЛІ ХЛОПЕЦ У ТАНЦЫ «ЛАПАЦЬ», БУДЗЕ «ЛАПЦЕМ» ПА ЖЫЦЦІ

— **У інтэрв'ю вы не раз казалі, што ў кожнай песні ёсць гістарычны код. Таму цікава даведацца: якімі паўстаюць беларускія жанчыны ў нашых песнях?**

— Ведаеце, амаль усе нашы песні пра каханне. І ёсць шмат пра цяжкую жаночую долю. Але лёгкай быць не магло: трэба было працаваць, гадаваць дзяцей ды гнуць спіну ў полі. Не сказаць, што ў мужчын доля была лягчэйшая: яны таксама шмат працавалі і часта ваявалі. Колькі ёсць рэкруцкіх і салдацкіх песень! Але людзі знаходзілі час на вярчоркі і сустрэчы, танцы і спеўкі. Дарэчы, танцы былі вельмі цікавыя, яны выходзілі маладых. Напрыклад, першы танец на вярчорках яшчэ з часоў ВКЛ дазваляў юнаку дакранацца толькі да локця дзяўчыны. Танец гэты вельмі просты. Людзі становяцца ў кола, за рукі не бяруцца. Спачатку ідуць плаўныя рухі і падскокі. А потым яны па кругу бяруць адно аднаго за локаць. Хлопцы — левую руку за спіну, а правай рукой кранаюць локаць дзяўчыны. Гэта танец, калі ўсе прыглядаюцца адно да аднаго. Бо людзі збіраліся з некалькіх вёсак, навошта ж яшчэ былі гэтыя танцы? Гэта сустрэча не толькі, каб бавіць час, але і каб хлопец абіраў сабе дзяўчыну. Другі танец, напрыклад, «Млын», быў такі: выбіралі сабе пару, але яшчэ не ведалі адно аднаго. Станавіліся ў кола, чаргуючыся: хлопец-дзяўчына, хлопец-дзяўчына. Правыя рукі ў цэнтр кола, і ішлі па крузе, тры воплескі ў далоні — і ў іншы бок. А пасля ўжо ішла полечка, тады хлопец мог узяць дзяўчыну за талію, патанцаваць, і пры гэтым падчас танца маглі трошкі паразмаўляць. Потым зноў становіліся ў кола, ішлі ў адзін бок, у другі — зноў полька. Але кожны раз моладзь мяняла партнёраў — так яны знаёміліся. Далей танец — падэспань. Асаблівасць яго ў тым, што

дзяўчына стаіць спінай і трымае руку ўверсе, далонню да неба. Тут можна паглядзець, які ў яе стан, наколькі прыгожая постаць і як яна панясе каромыслы з вёдрамі. (Смяецца.) Гэта і гумар, і ўсур'ёз, бо праз танцы маладыя людзі прыглядаліся. Дарэчы, тады такога не было, што людзі пажаніліся, пажылі нейкі час і разыходзіліся. Яны сур'ёзна ставіліся да таго, каго сабе выбіраюць. Як дзяўчына спявае, як танчыць, як смяецца... такая яна будзе і ў жыцці. Тое ж датычыцца і хлопцаў. Калі ён у танцы «лапаць», то і будзе «лапцем» па жыцці. Дзяўчаты ж таксама выбіралі жаніхоў. Для мужчын былі сілавыя танцы, якія праводзіліся, пакуль дзяўчаты адпачывалі. Напрыклад, танец-гульня «Патэльня». З мужчынскіх пасясоў на зямлі выкладвалася кола. Хлопцы браліся за рукі, і, калі вядучы скажа «гарачая патэльня», кожны павінен паспрабаваць адзін аднаго запіхнуць у кола, а сам застацца па-за яго межамі. Тыя, хто трапіў у кола, выбываюць. Вядучы блытае: «Гарачы... пацалунак», — хлопцы ідуць па крузе і нічога не робяць. «Гарачае... надвор'е», — таксама. Калі ён скажа «гарачая патэльня», мужчыны аказваліся ў коле, і так аж пакуль не застанецца адзін, самы моцны і самы спрытны. Ці гульня «Яшчур», якая праводзілася на Купалле. Бралася такая доўгая жэрдка, якая пабывала ў купальскім вогнішчы, і вось ёй хлопец круціў па крузе, што было, дарэчы, небяспечна. А астатнія павінны былі пераскокца, бо, калі не пераскочыш, атрымаеш гарачай галавешкай па нагах. Такім чынам выяўляўся спрыт. Многае ў тых часы было разумным і правільным. Мы, на жаль, адышлі ад гэтага. Іншыя культуры нішчаць наш код, што закладзены ў крыві продкамі. Шкада — мы свайго не беражом і нават, на жаль, цураемся.